

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

13. Fructus secundus, ut multis modis doceantur electi. Septem documenta proferuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

maximè si velint non assertivè cuncta congerere, sed in singulis immorari. In ipsis postremo erroribus & falsitatibus defendendis quam magna claruerint ingenia Philosophorum atque Hæreticorum quis existimare sufficit? Loquimur enim de natura mentis humana qua ista vita mortalis ornatur, non de fide atque itinere veritatis qua illa immortalis acquiritur. Hic igitur tam magnus ac varius vitæ hujus mortalis ornatus, qui ex hominum improborum institutione & conservatione confurgit, quamvis non nisi paucissimi prædestinati milcerentur, quantum in istis bene pièque considerantibus artificis admirationem excitat, laudemque creatoris! Præterquam tamen ad filios promissionis innumeræ corporis animæque reddant utilitates, quas vel ex industria mentis rationalis quæ in reprobis viget, vel ex terrenis laboribus in quibus assidue versantur, hauriunt, ut ipsi altius sublata mente colendo Deo liberatori suo, sine molestissimis rerum secularium occupationibus, quibus alioquin distinerentur, incumbant. Quam ob causam Psalmus notat, Israëlitis datos fuisse Chananaeorum tanquam impiorum labores ac facultates ut ex eis ad colendum Deum redeque vivendum acciperent adiutorium: Et dedit eis, inquit, regiones gentium & labores populorum possederunt. Nimirum, ut custodiant iustificationes eius & legem eius requirant. In qua verba sanctus Augustinus, & ex ipso Prosper discipulus ejus: Vbi intelligendam est Dei servos & electos filios promissionis verum & ger-

Psalm. 104.

August. & Prosper in illa verba psalmi

manum semen Abrahæ imitantes semen Abrahæ, propterea ista bona terrena sumere à Deo, non ut in eis luxu dissipant, sive perverti à securitate torpescant: sed ideo habeant divina misericordia hæc omnia præparata, in quibus quærendi possent negotiosissimi laboribus occupari ut ad hoc vacent unde bonum æternum possent acquiri, hoc est ut custodiant iustificationes eius & legem eius requirant. Ita igitur ex innumeris artibus quas exercent impij, & operibus quæ excogitant, viri ac mulieres religiose infinita corporeis necessitatibus emolumenta capiunt, ex eorum velut jumentorum rationalium ministerijs adjumenta, ex agrorum & animantium cultu & pastu alimenta & vestimenta, ex reipublicæ terrenæ qualicumque ordine & sceleratorum castigazione securitatem, ex defensione tranquillitatem, ut expeditius atque securius vacent Deo, quo finem sibi solis prædestinatum, etiam reproborum adiutorio consequantur. Profunda sane multumque mirabilis est ista Dei providentia, qua, quemadmodum in totius humani generis institutione, totam creaturam corpoream quæ ratione caret ad rationalem, hoc est, hominem referendo condidit, servamque subiecit; ita in ejusdem reparatione, reprobos omnes, à maximo usque ad minimum, prædestinatorum filiorum suorum servos fecit, ut & corporeis eorum necessitatibus & eorum spiritali profectui, æternæque vitæ potiundæ, sive sciendo, sive nesciendo famulentur.

B

C A P V T XIII.

Fructus secundus, ut multis modis doceantur electi.

Septem documenta proferuntur.

SE C U N D U S igitur fructus est, ut electi multa & magna & summoperè necessaria documenta ex reprobis percipiant. Quorum primum est, ut eis ad oculum in ista reproborum abiectione & maledictione ostendatur, quid valeat liberum arbitrium, quando à Dei gratuita gubernatione & adiutorio desertum est. Ceteri autem homines, ait Augustinus, ad istam societatem (prædestinatorum) non pertinentes propter hoc à Deo præsciente creati sunt, ut in his ostenderet liberum desertoris arbitrium sine sua gratia quid valeret. Nihil videlicet aliud nisi ut à Deo desiciendo magis magisque terrenis cupiditatibus & peccatis implicetur. Nam ut alibi dicit: Liberum arbitrium capivatum non nisi ad peccatum valet, ad iustitiam vero nisi divinis liberatum adiutum, quæ non valet. Sed quia scopus Dei non in eo sistitur, ut nudæ cognitionis illius fructus exurgat, sed in primis, ut per eam electorum suorum voluntas virtutibus imbuetur, hinc in eodem loco, aliam non mediocrem utilitatem ex reproborum abiectione Augustinus assignat: ut ista liberi arbitrij ostensione, in eorum iustis & debitis pœnis valde misericordia quæ non suorum operum

Epist. 106.

Epist. 2. ad Rom. c. 8.

Epist. 106.

Ameritis sed gratuita Dei gratia sunt ab illa ceteratione discretæ, quid sibi collatum esset addiscerens ne omnes obstruatur & qui gloriatur in Domino gloriatur.

Alterum itaque documentum est, ut electi ex abiectione & pœna reproborum, quæ etiam in hac vita sapè manifesta est, discant quid etiam sibi & alijs consortibus suis debeatur ac redderetur, nisi ipsorum miseretur Deus. Unde Augustinus ex duobus parvulis unum dicit assumendum fuisse per misericordiam, alium per iudicium relinquentium, in quo is qui assumeretur agnosceret quid sibi per iudicium deberetur nisi misericordia subveniret. Ex quo sane sequitur

Enchirid. cap. 95.

Tertium utilitatis maximum documentum, ut electi agnoscant gratiæ seu beneficii sibi collati magnitudinem, dum vident alios æqualiter aut minus reos, cœcis oculis in hac vita ad interitum sempiternum ruere, & in altera severissime iustitiæ æquitate damnari. De quo documento sanctus Augustinus: Ibi gratia est indulgentia, ubi iusta possit esse vindicta. Et hinc evidenti apparet à pœna debita liberato & grati iustificato, quantum beneficii conferatur, quod aliter

Epist. 106.

alter aequaliter reus sine punientis iniquitate punitur. Et in Epistola ad Vitalem notat idem beneficium istius gratiae nullo plerumque merito, nullā voluntate distantibus, sed similem eum eis quibus datur habentibus causam in isto tamen iudicio Dei non dari ut intelligant quibus datur, quam gratia eis datur, quando iuste utique non daretur, quoniam similem habentibus causam iuste non datur. Et in libro de dono perseverantiae, cum quaeretur, cur non omnibus daretur gratia? Quoniam, inquit, Deus iudex est. Ac per hoc & ab eo gratis datur gratia: & in isto eius in alijs iudicio demonstratur, quid eis quibus datur conferat gratia.

Epist. 107. ad Vitalem.

Lib. de dono persever. c. 8.

Lib. 14. de Civit. c. 26.

Psal. 58.

In Psal. 37.

Epist. 157. ad Optat.

In Enchirid. cap. 98.

Lib. 2. de nupt. c. 17.

Lib. 6. cont. tal. cap. 10.

Et in libris de Civitate Dei docet, quod Deus iam gratia discernit homines & liberatis non solum de ipsis, verum etiam de non liberatis, quid eis largiatur ostendit. Ratio est quia ut subiungit: Non enim debita sed gratuita bonitate tunc se quisque agnoscat eructum a malis, cum ab eorum hominum consortio sit immunis cui quibus illi iusta esset poena communis. Quod praclarissime in Psalmis etiam significatum esse tradit, quando Prophetia dixit, ut in vulgato textu legimus, Deus ostendet mihi super inimicos, hoc est, Deus ostendet mihi suae in me misericordiae magnitudinem in ipsis inimicis meis, quos ab eo video deferri ac puniri. Occurrebat autem quaestio, inquit Augustinus, quoniam sit usus istorum verborum, quid ex his agat Deus ad utilitatem corporis Christi quod est Ecclesia? Ut in eis demonstraretur quae sit Dei gratia in praedestinatis, qui secundum propositum vocati sunt. Unde ipsum corpus in alio Psalmo dicit: Deus meus misericordiam eius praeveniet me. Deus meus demonstravit mihi in inimicis meis. Unde in Epist. ad Optatum dicit, quod si illi soli crearentur ex Adam, qui essent per gratiam recreandi, & praeter illos qui in Dei filios adoptantur, nulli alij homines nascerentur lateret beneficium, quod donaretur, indignis: quia nullis ex eadem damnabili stirpe venientibus debitum supplicium redderetur.

Ex quo quartum consequitur in electis documentum, quod Deus unice spectat, in istis occultis providentiae suae vijs: ut videlicet commendata sibi medullitus humilitate, discant non esse in suis meritis, quae damnatis inveniunt, paria sed in sola Dei gratia gloriantur: Quod iudicium cum deberetur ambobus in altero alter agnovit non de suis distantibus meritis sibi esse gloriantur, quod in eadem causa idem supplicium non incurrit sed de divina gratia largiente quia non volentis neque currentis sed miserentis est Dei. Et in libris de nuptijs & concupiscentia docet, ex maledicto semine Deum etiam reprobos creare atque eis bene uti, Ne meritis suis tribuat si ad eandem massam quisque pertinet liberetur, sed qui gloriatur in Domino gloriatur. Et in libris contra Iulianum docet, in ipsis irae vasis ostendi misericordiam qua Deus prosequitur electos suos, Ne gloriarentur tanquam de meritis vitae suae, cum cognoscunt hoc sibi iustissime reddi potuisse quod vident reddi paribus consortibus mortis suae. Hinc nascitur ulterius

Quintum pro praedestinatis documentum, ut sciant quantam gratitudinem debeant se liberanti Deo cum alios vident in eadem per-

ditione derelinqui. Itaque ad ista Apostoli verba quibus dicit, quod Deus ex eadem massa aliud vas in honorem, aliud in contumeliam condit, sic Augustinus: Ideo non utrumque in honorem sic hoc meruisse se existimet tanquam inculpata natura. Ideo non utrumque in contumelia ut iudicio superexaltet misericordia. Ac per hoc nec damnatus ex debito de supplicio iuste quiritur, nec liberatus gratis de merito superbe gloriatur, sed potius humiliter gratias agit quando in illo a quo debitum exigitur quid in eadem causa sibi debeat agnoscat. Et non minus perspicue quam nervose in Psalmum 58. cum de illis verbis: Deus meus demonstravit mihi in inimicis meis, ad populum discernendo tractaret, id est, inquit, quantum circa me habuit misericordiam in illis mihi demonstravit circa quos non habuit, nisi enim debitor suspendatur minus agit gratias cui debitum relaxatur.

Lib. 4. cont. tal. cap. 8.

In Psal. 58.

Lib. 1. c. 2. ad Sim. 1c.

ibidem.

Enchirid. cap. 11.

ibid. c. 27.

Epist. 59.

Rom. 9.

Sextum documentum est, ut Deus quosdam iusta reprobationis sententia poenitus percellendo, timorem utilem praedestinati incutiatur, ne incidant iterum in idem superbiae & incredulitatis exemplum: quod vasa eos facit perditionis, inquit, ad usum correctionis aliorum facit, nempe, ut explicat, quia iusti concepto ex poenis timore corriguntur, iuxta illud Psalmi: Iustus lavabit manus in sanguine peccatoris, hoc est, mandatur ab operibus malis per timorem Dei, cum videt supplicia peccatorum.

Septimum documentum est, ut Deus electis ostendat potentiam suam esse tantam, ut non solum damnare possit peccatores, sed illis ipsis etiam in hoc seculo bene uti ad eorum quoque fructum, quos aderbis odijs persequuntur. Nam ut quodam loco Augustinus: Neque enim Deus omnipotens cum summe bonus sit ullo modo sineret malis esse aliquid in operibus suis, nisi usque adeo esset omnipotens & bonus ut beneficeret etiam de malis. Nam ea de causa etiam demonibus ipsis subministrat vitam, vivacemque potentiam, quamvis nulla in eis in aeternum emendatio expectetur, quia melius iudicavit de malis benefacere quam mala nulla esse permittere. Itaque in Epistola quinquagesima nona cum nimis constium Dei in abditis esse dixisset, quo etiam malis bene utitur ad profectum bonorum, mox addidit quod etiam in hoc mirificat omnipotentiam bonitatis suae, quia sicut illorum nequitia est male uti bonis operibus eius sic illius sapientia est bene uti malis operibus eorum.

Haec igitur pleraque & similia documenta saluberrima, quae Deus ex reprobis in praedestinatiis suis operatur, ex Scripturis sacris Augustinus prompsit, ubi Apollolus dicit: Quod si Deus volens ostendere iram, quantum videlicet poena damnata malae debeatur, ut inde in electis timor exurgat, & demonstrare potentiam suam, qua bene uti novit etiam malis, suscipuit in multa patientia vasa irae apta in interitum, non ut eos corrigeret quos desepxit, sed ut ostenderet divitiae gloriae suae in vasa misericordiae quae preparavit in gloriam. Quantum scilicet ipsis conferat, & quam gratuitum beneficium, quibus nihil nisi simile supplicium iustissime debebatur. Quos Apostolici loci

lensus frequenter profundus Doctor tetigit, ut in libris ad Bonifacium, cum ex Apostolo docuisset, Deum ex eadem massa posse vas aliud facere in honoré, aliud in contumeliam, Deinde, inquit, secutus tam magnum abditumque secretum quantum aperendum esse hominibus indicavit, aperuit dicens: Si autem volens Deus ostendere iram, & demonstrare potentiam suam &c. ut notas faceret divitias glorie &c. hoc est, gratia Dei non solum adiutorium, sed etiam documentum, Adiutorium in vasis misericordie in vasis autem ira documentum. In eis non ostendi iram & demonstrat potentiam suam, quia tam potens est bonitas eius ut bene utatur etiam malis: & in eis notas facit divitias glorie sue in vasa misericordie; quoniam quod ab ira vasis exigit iustitia punientis, hoc vasis misericordie dimittit gratia liberantis; nec beneficium quod quibusdam gratis tribuitur appareret, nisi Deus alijs ex eadem massa pariter reus iusto supplicio condemnatus, quid utriusque deberetur ostenderet. Et in libri primi questione secunda ad Simplicianum, eadem omnino Apostoli verba explicans: Hac demonstratio potentia Dei, & annuncia-

no eius in universa terra prodest eis ut timeant, ut vias suas corrigant quibus vocatio talis congruit. Et inferius ad illa consequenter verba, quibus divitias glorie dicitur ostendere per vasa irae in vasa misericordie: Quid enim prodest vasis per factus in perditionem quod ea patienter Deus sustinet, ut ordinanter disperdat utaturque illis ad instrumentum salutis aliorum, quorum miseretur? Sed illis utique prodest ad quorum salutem istis hic utitur. Et inferius: Quod ergo volens Deus ostendere iram attulit vasa irae valet ad utilem alijs prestandum timorem, & ut notas faceret divitias glorie sue in vasa misericordie qua preparavit in gloriam. Etenim obduratio illa impiorum utrumque demonstrat, & quid commendum sit, ut quisque pietate convertatur ad Deum, & quanta agenda sint gratia misericordie Dei qui in aliorum poena pro alijs donet ostendit. Si autem illa quam de alijs exigit non est iusta poena nihil donat alijs à quibus eam non exigit, quia vero illa iusta est, & nulla est iniquitas apud vindicantem Deum, quis sufficiat agere gratias ei qui hoc remittit, quod si vellet exigere nemo se recte diceret non debere.

Lib. 2. ad
Bonif. 4. 7.

Epist. 1. q. 2.
ad Simplicianum.

Ibidem.

Ibidem.

C A P V T X I V.

Cur tantus numerus reprobatorum prædestinatis.

Q UOD si quis forsitan quæret, cur ergo tantum hominum numerum ab isto liberationis beneficio repulerit, cum ex paucis abjectis eadem potuissent pro electis documenta gratitudinis, humilitatis, aliarumque virtutum trahi? Respondet Augustinus, & hoc ipsum ad magnam prædestinatorum utilitatem, à Deo de industria esse provisum, ut etiam ex ipsa reprobatorum copia necessaria quaedam documenta filij promissionis haurirent.

Primum quidem, ut sic ex rebus ipsis addisceret, quid humanum genus meruisset universum, ex quo tantam cernerent deperdi multitudinem. Unde cum quidam stulti, non intelligentes divini consilij altitudinem, quo facit vas in honoré vel in contumeliam, quodcumque voluerit, existimarent Apostolum clamando, O homo tu quis es qui respondeas Deo? in responsione defecisse & inopia reddendæ rationis repressisse victoris audaciam, rectissime observat Augustinus, magnum habere pondus quod dictum est O homo tu quis es? In talibus enim questionibus ad suæ capacitatis considerationem revocat hominem, verbo quidem brevi, sed quod re ipsa magna est redditio rationis: Si enim non capit hæc, inquit, quis est qui respondeat Deo? Si autem non capit magis non inveniet, quid respondeat. Videt enim si capit eos qui liberantur ex universa generis humani damnatione sic oportuisse liberari ut ex pluribus non liberatis atque in damnatione iustissima detentis, ostenderetur quid meruisset universa consorsio, & quo etiam istos debentem iudicium Dei diceret nisi eius inobedientia miser-

cordia subveniret. Ecce sic etiam oportuit electos liberari, ut simul tanta esset multitudo in eorum comparatione pereuntium. Quod fuisse exquisitum divinæ voluntatis consilium etiam non obscure docet, in libris de Civitate Dei, dum tradit, propter peccati primi magnitudinem massam universam esse damnatam; atque ita dispersitum à Deo genus humanum, ut in quibusdam demonstraretur quid valeat misericors gratia, in ceteris quid iusta vindicta, neque enim utrumque demonstraretur in omnibus: quia si omnes remaneret in poenis iustæ damnationis in nullo appareret misericors gratia redemptio: utrum si omnes à tenebris transferentur in lucem in nullo appareret severitas ultionis. In qua propterea multo plures quam in illa sunt, ut sic ostendatur quid omnibus deberetur, quod si omnibus redderetur iustitiam vindicantis iuste nemo reprehenderet. Et in libris contra Iulianum: Quis non videat plures esse in genere humano, in quos non abundavit gratia ut ex pluribus ostenderetur quid universa massa iusto iudicio deberetur, nisi ubi vellet spiritus spiraret & Deus quos dignaretur vocaret, & quem vellet religiosum faceret.

Alterum documentum addit alibi Augustinus, ut videlicet ex tanta reprobatorum copia demonstraretur, nihil omnino in conspectu Dei esse multitudinem quantamcumque prævaricantium, ex quo contemptu derelinquentium Deum accidit, ut prævaricatores Angelos universos iustissimam severitate damnaverit. Tam multos autem creando, inquit, nasci voluit quos ad suam gratiam non pertinere præsciis

Rom. 9.

In Fratribus.
cap. 99.

Ibidem.

Lib. 21. de
Civitate. 1. 12.

Lib. 2. cont.
Eul. operum
imperf. fol.
289.

Epist. 157.
ad Orestium.